

SATVERSMES TIESAS KOLĒGIJA

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV-1010. Tālrunis: 67830735, 67210274. E-pasts: tiesa@satversmestiesa.lv

LĒMUMS PAR LIETAS IEROSINĀŠANU

Rīgā

2026. gada 8. jūnijā

Satversmes tiesas 2. kolēģija šādā sastāvā: kolēģijas priekšsēdētāja Anita Rodiņa, tiesneši Veronika Krūmiņa un Mārtiņš Mits,

kolēģijas sēdē izskatījusi pieteikuma iesniedzējas sabiedrības ar ierobežotu atbildību “KORS N” pieteikumu par lietas ierosināšanu (ieteikums Nr. 86/2026),

konstatēja:

1. Ieteikuma iesniedzēja lūdz Satversmes tiesu atzīt Pievienotās vērtības nodokļa likuma 42. panta piekto daļu (turpmāk – apstrīdētā norma) par neatbilstošu Latvijas Republikas Satversmes 1., 91. pantam un 105. panta pirmajiem trim teikumiem un attiecībā uz pieteikuma iesniedzēju par spēkā neesošu no tās pamattiesību aizskāruma rašanās brīža.

2. Apstrīdētā norma nosaka: “(5) Nodokļa samazināto likmi piecu procentu apmērā piemēro grāmatu, tostarp mācību literatūras, brošūru, bukletu un tamlīdzīgu iespieddarbu, bilžu, zīmējamo un krāsojamo grāmatu bērniem, iespiestu nošu un nošu rakstu, karšu un hidrogrāfisko vai tamlīdzīgu shēmu, piegādei iespieddarba vai elektroniska izdevuma formā, tostarp grāmatu piegādei tiešsaistes režīmā vai lejupielādējot, ja tās ir izdotas vai publicētas valsts valodā, latgaliešu rakstu valodā (vēsturiski veidojies latviešu valodas paveids) un Latvijas pirmiedzīvotāju – lībiešu – valodā, kā arī citu dalībvalstu, Eiropas Ekonomikas zonas valstu, Šveices Konfederācijas un Eiropas Savienības kandidātvalstu valsts valodās vai Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācijas oficiālajās valodās.”

3. Pieteikuma iesniedzēja iepriekš vērsusies Satversmes tiesā ar saturiski līdzīgu pieteikumu par apstrīdētas normas atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 91. panta pirmajam teikumam un 105. panta pirmajam teikumam (pieteikums Nr. 42/2026).

Satversmes tiesas 1. kolēģija ar 2026. gada 27. aprīļa lēmumu atteicās ierosināt lietu pēc minētā pieteikuma, pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. panta piektās daļas 6. punktu.

Izskatāmajā pieteikumā precizēts prasījums, papildināts faktisko apstākļu izklāsts, kā arī juridiskais pamatojums.

Līdz ar to izskatāmā pieteikuma faktisko apstākļu izklāsts un juridiskais pamatojums pēc būtības ir mainījies salīdzinājumā ar iepriekš iesniegto pieteikumu, par kuru lēmusi kolēģija.

4. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 19.² panta pirmo daļu konstitucionālo sūdzību var iesniegt ikviena persona, kura uzskata, ka tai Latvijas Republikas Satversmē ietvertās pamattiesības aizskar tiesību norma, kas neatbilst augstāka juridiska spēka tiesību normai. Savukārt šā panta sestās daļas 1. punkts prasa minēto uzskatu pamatot.

Pieteikuma iesniedzēja nodarbojas ar grāmatu mazumtirdzniecību, tostarp veicot saimniecisko darbību kā grāmatnīca. Lai gan tā izplata grāmatas un citus drukātos izdevumus dažādās valodās, ievērojama daļa no izplatītajiem izdevumiem ir krievu valodā. Kopš 2026. gada 1. janvāra, kad spēkā stājās apstrīdētā norma, izdevumiem krievu valodā vairs netiek piemērota pievienotās vērtības nodokļa samazinātā likme, bet gan standartlikme. Tas radījis tiešu nelabvēlīgu ietekmi uz pieteikuma iesniedzējas komercdarbību, jo izdevumi krievu valodā kļuvuši ievērojami dārgāki, klienti tos izvēlas pirkt retāk, kā rezultātā ir samazinājies pieteikuma iesniedzējas apgrozījums un iespējas turpināt līdzšinējo komercdarbību. Pieteikuma iesniedzēja paļāvusies, ka samazinātā nodokļa likme tiks piemērota visiem tās izplatīšanā esošajiem izdevumiem neatkarīgi no valodas. Tādējādi apstrīdētā norma pārkāpj Latvijas Republikas Satversmes 1. pantā ietverto tiesiskās paļāvības aizsardzības principu un aizskar 105. panta pirmajos trīs teikumos ietvertās tiesības uz īpašumu. Pieteikuma iesniedzēja arī uzskata, ka pret to pieļauta atšķirīga attieksme, pamatojoties uz valodas kritēriju, salīdzinājumā ar komersantiem, kuri izplata grāmatas un citus drukātos izdevumus apstrīdētajā normā paredzētajās valodās. Tādējādi esot

pārkāpts Latvijas Republikas Satversmes 91. pantā ietvertais diskriminācijas aizlieguma princips.

Līdz ar to pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 19.² panta pirmajā daļā un sestās daļas 1. punktā noteiktajām prasībām.

5. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 19.² panta otrajai daļai konstitucionālo sūdzību var iesniegt tikai tad, ja ir izmantotas visas iespējas aizstāvēt aizskartās tiesības ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem vai arī tādu nav.

Apstrīdētā norma ir imperatīva, formulēta nepārprotami un pieteikuma iesniedzēja atrodas situācijā, kas ietilpst šīs normas tvērumā. No pieteikuma secināms, ka tām nav efektīvu iespēju aizstāvēt savas tiesības ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem.

Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 19.² panta ceturtais daļas otro teikumu šādā gadījumā konstitucionālo sūdzību Satversmes tiesai var iesniegt sešu mēnešu laikā no pamattiesību aizskāruma brīža.

Konkrētajā gadījumā termiņš konstitucionālās sūdzības iesniegšanai skaitāms no apstrīdētās normas spēkā stāšanās brīža, proti, 2026. gada 1. janvāra. Pieteikums Satversmes tiesā iesniegts 2026. gada 20. maijā. Tādējādi minētais sešu mēnešu termiņš ir ievērots.

Līdz ar to pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 19.² panta otrajā daļā un ceturtais daļas otrajā teikumā noteiktajām prasībām.

6. Pieteikumā ir sniegts lietas faktisko apstākļu izklāsts un juridiskais pamatojums par apstrīdētās normas iespējamo neatbilstību Latvijas Republikas Satversmes 1., 91. pantam un 105. panta pirmajiem trim teikumiem. Tas atbilst arī pārējām Satversmes tiesas likuma 18. un 19.² pantā noteiktajām prasībām.

Ņemot vērā konstatēto un pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. pantu, Satversmes tiesas 2. kolēģija

nolēma:

1. Ierosināt Satversmes tiesā lietu “Par Pievienotās vērtības nodokļa likuma 42. panta piektās daļas atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 1., 91. pantam

un 105. panta pirmajiem trim teikumiem” pēc sabiedrības ar ierobežotu atbildību “KORS N” pieteikuma (pieteikums Nr. 86/2026).

2. Atzīt, ka nav nepieciešams uzaicināt institūciju, kas izdevusi apstrīdēto aktu, – Saeimu – iesniegt atbildes rakstu, jo 2026. gada 25. maijā ir ierosināta lieta Nr. 2026-07-01 “Par Pievienotās vērtības nodokļa likuma 42. panta piektās un septītās daļas atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 1., 91., 100. pantam un 105. panta pirmajiem trim teikumiem” un Saeima jau ir uzaicināta iesniegt atbildes rakstu ar lietas faktisko apstākļu izklāstu un juridisko pamatojumu.

Lēmums nav pārsūdzams.

Kolēģijas priekšsēdētāja

Anita Rodiņa